
Vrijzinnig protestant

Het vrijzinnig protestantisme beleefde in het interbellum een bloeitijd. Als onderdeel van de verzuilde maatschappij was de beweging sterk georganiseerd. De Centrale Commissie voor het Vrijzinnig Protestantisme bundelde de over verschillende (protestantse) kerkgenootschappen verspreide vrijzinnige stromingen. De V.P.R.O., de Jeugdcentrale en de Studentenbond zorgden, samen met tijdschriften als *De Smidse* en later *Het Kouter*, voor verdere ontwikkeling en groei van de beweging. De Vereniging van Woodbrookers vervulde een belangrijke, vormende rol in de ontwikkeling en ontmoeting van velen. Tegelijkertijd week het vrijzinnig protestantisme op een belangrijk punt sterk af van andere verzuilde volksdelen en is het de vraag of het wel een 'zuil' mag heten. Sterk verankerd in haar theologie en opvattingen zat immers de overtuiging dat het christendom, tezamen met een humanistische mensvisie, een opbouwende en algemene kracht was voor de gehele samenleving. Een belangrijke consequentie hiervan was dat men zich in de publieke ruimte niet richtte naar confessionele groepering, maar de persoonlijke religieuze inspiratie vertaalde naar algemeen maatschappelijk belang. Dezelfde houding bepaalde de doorgaans positieve beoordeling van kunst en cultuur, die vervolgens naar algemene (en geen confessionele) maatstaven plaatsvond.

De identiteit van Het Kouter: vrijzinnig protestants en intellectueel

De oorsprong van *Het Kouter* lag in de kring van de Vereniging van Woodbrookers en de Centrale Commissie voor het Vrijzinnig Protestantisme, beide onderdeel van de vrijzinnig protestantse beweging. Toch heeft het tijdschrift zichzelf in beginsel niet willen verbinden aan een kerkelijke denominatie of richting. De redactionele verantwoording spreekt bijna voortdurend in algemene termen over de bedoeling en 'missie' die het tijdschrift wilde hebben voor de gehele maatschappij. Slechts in de eerste jaargang wordt de historische verbondenheid met het specifiek vrijzinnig protestantisme aangegeven. In de praktijk zal het tijdschrift, met een lezerskring van 'tegen de duizend' in 1937, in kringen van vooral hoogopgeleide vrijzinnig protestanten ontvangen zijn. De kerkelijke en theologische positie wordt duidelijk uit het *niet* expliciet vermelden van confessionele kleur en voorkeur alsmede uit de nadruk op en aanwezigheid van artikelen over kunst, literatuur en cultuur. In de positief geformuleerde openheid richting de algemene cultuur, verankerd in de theologische noties van 'voortgaande openbaring', onderscheidde het vrijzinnig protestantisme zich van de andere christelijke stromingen.

Het Kouter was een intellectueel tijdschrift, een product van aca-